

بررسی و شناسایی چالش‌ها و بحران‌های مدیریت شهری کلانشهر اهواز

محمد بافقی زاده^۱، پرویز سلیمانی مقدم^۲، نجمه جهان‌نیا^۳

۱- استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۳۶۹۷-۱۹۳۹۵، تهران، ایران

۲- استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۳۶۹۷-۱۹۳۹۵، تهران، ایران

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۳۶۹۷-۱۹۳۹۵، تهران، ایران

mobafqizadeh@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۷/۱۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۸/۰۲

چکیده

شهرنشینی غالب‌ترین عارضه در کشورهای در حال توسعه است. لذا مدیران شهری به عنوان راس هرم رهبری شهر، وظیفه سنگین ایجاد هماهنگی بین بخش‌های شهر را مدیریت می‌کنند. مدیریت شهری در کشورهای در حال توسعه با مشکلات زیادی از جمله نارسائیهای مالی و مهارت‌های تکنیکی روبرو است. همراه با رشد سریع و سرسام آور شهرنشینی در جهان، به ویژه در کشورهای در حال توسعه در دو دهه اخیر، نقش شهرها در چارچوب اقتصاد ملی این کشورها به کلی متحول و از اهمیت حیاتی برخوردار شده است.

این پژوهش با هدف بررسی و شناسایی چالش‌ها و بحران‌های مدیریت شهری کلانشهر اهواز انجام شده، که از نظر هدف پژوهشی، جز تحقیقات کاربردی، از نظر فرآیند اجرا کیفی بوده پژوهش مذکور به بررسی متغیرها به صورت توصیفی-پیمایشی پرداخته است. روش جمع‌آوری داده‌ها بر اساس روش پیمایشی و مبتنی بر تکنیک پرسشنامه بوده و اطلاعات موردنظر به روش نمونه‌گیری تصادفی جمع‌آوری گردید.

یافته‌های پژوهش نشان داده است که بین چالش‌های و بحران‌های مدیریت شهری در شهر اهواز تفاوت وجود داشته و از نظر شهروندان چالش‌های متعددی با درجات متعددی از اهمیت در این شهر به چشم می‌خورد. شهروندان معتقدند چالش‌ها و بحران‌های مدیریت شهری کلان‌شهر اهواز به ترتیب اهمیت عبارتند از: چالش‌های اقتصادی؛ چالش‌های فرهنگی؛ چالش‌های زیست‌محیطی؛ چالش‌های اجتماعی؛ چالش‌های امنیتی و چالش‌های خدمات شهری هستند.

نتیجه اینکه با توجه به یافته‌های پژوهش، نیاز مدیریت شهری به داشبورد اطلاعاتی در شهر و آگاهی از وضع موجود، اطلاعات و منابع مالی، ابزار تجهیزات، نیازها و مشکلات شهر و شهروند، بیش از پیش احساس می‌شود. و با برنامه‌ریزی و سازماندهی و نظارت در راستای رفع آنها گام برمی‌دارد.

کلمات کلیدی: چالش‌ها، بحران‌ها، مدیریت شهری، کلانشهر اهواز

بیان مساله

با افزایش روزافزون جمعیت شهرنشین در جهان و به دنبال آن بزرگ شدن شهرهای موجود و ایجاد شهرهای جدید، مدیریت شهری با چالش های متعددی در زمینه اداره مطلوب شهرها مواجه شده است (امیری و کمالی، ۱۳۹۰: ۵۸). با رشد عظیم شهرها در دو یا سه دهه اخیر و نقش چندگانه ای که این شهرها ایفا می کنند، برنامه ریزی و مدیریت آنها را پیچیده و دشوار کرده است. پیچیده شدن روابط فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی در شهرها و نهایتاً بوجود آمدن انواع مشکلات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و کالبدی در اغلب شهرها که همراه با گسترش روزافزون افقی و عمودی آنها که بیشتر ناشی از رشد طبیعی جمعیت و افزایش جمعیت مهاجر و ترکیبی از در هم تنیده شدن مشکلات مورد اشاره می باشد، و در اینجا از آنها با عنوان مسائل و مشکلات شهر و شهرنشینی یاد می شود، موجب شده است ساماندهی کالبدی فضایی شهرها از طریق برنامه ریزی و مدیریت شهری تاکنون به آن سطحی نرسد که بتواند به همه آنها پاسخ مناسب ارائه دهد. از برنامه ها و راهبردهای اصلی در برنامه های مدیریت شهری و حصول به مدیریت شهری کارآمد و مؤثر، ایده نهادینه سازی مشارکت و حضور مستقیم مردم در فرآیند اداره و مدیریت شهرها بوده است که در جوامع مختلف به اشکال گوناگون و روش های متفاوت، قابل مشاهده می باشد (پیری و بختیاری، ۱۳۹۵: ۷۴). نظام مدیریت شهری مانند دیگر نهادها در تبادل و تعامل با جامعه و شهروندان معنا پیدا می کند (حسین زاده و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۸۶).

در ایران نیز روند توسعه شهرها و بویژه کلان شهرهای کشور نیز همچون دیگر کشورهای درحال توسعه در راستای پایداری نبوده که البته در زمینه نظری توسعه پایدار، برای شهرهای کشور پژوهش های بسیاری انجام شده است اما به لحاظ اجرایی بسیار عقبتر از نقطه مطلوب هستند. از این رو یکی از گامهای عملی در برنامه ریزی و اقدام برای آینده شناخت هرچه بهتر محیط آینده است چرا که تصمیم گیران را از غافلگیری راهبردی در مواجهه با محیط آینده مصون می دارد برای گرفتن گام های عملی در زمینه توسعه پایدار شهری ایران، اولویت اساسی پایداری کلانشهرهای ایران است. از جمعیت حدود ۸۰ میلیونی ایران، بیش از ۷۰ درصد از این تعداد در شهرها استقرار یافته اند. این در حالی است که در حدود ۲۵ درصد کل جمعیت ایران در کلان شهرهای بالای ۱ میلیون نفر جمعیت سکونت دارند. این تمرکز بالای جمعیت در کلانشهرهای کشور نه تنها مشکلات عدیده ای را در شرایط فعلی پدید آورده است، بلکه توسعه پایدار آتی شهرها و به طور کلی کشور را نیز با چالش های جدی مواجه ساخته اند (شکوهی و همکاران، ۱۳۹۹: ۱۰۸). از اینرو هدف از این تحقیق بررسی و شناسایی چالش ها و بحران های مدیریت شهری کلانشهر اهواز در راستای برنامه ریزی و مدیریت بهینه چالش های پیشرو بوده است. در این خصوص سوال اصلی تحقیق بدینگونه مطرح می شود: چالش ها و بحران های مدیریت شهری کلان شهر اهواز کدامند؟ که این چالش ها در ابعاد اقتصادی، امنیتی، خدمات شهری، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی مورد بررسی و تحلیل قرار می گیرند.

پیشینه پژوهش

حمدی و امیرانتخابی (۱۳۸۹) در مطالعه خود با عنوان "کلان شهر تهران بزرگ و چالش های مدیریت شهری" به این نتیجه دست یافتند که با تمرکز جمعیت در سایر شهرهای پیرامون تهران اکنون با یک مجموعه و منطقه شهری در

محدوده استان تهران مواجه هستیم که شکل گیری چنین ساختاری بر پیکره کشور استان تهران پیامدهای خاص خود را داشته و مدیریت کلان سیاسی و اداری خاصی را طی می نماید.

اجزاء شکوهی و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله ای با عنوان "بررسی چالش های آتی توسعه پایدار محیط زیستی در کلانشهرهای ایران" پرداختند. نتایج نشان داد که سیستم کلانشهرهای کشور، در زمینه محیط زیستی از ناپایداری رنج برده و سیستم از این نظر آشفته است. چالش محیطی شامل " کاهش مصرف انرژی در خانواده های پردرآمد"، "اختصاص منابع مالی جهت انطباق پذیری"، " کاهش آلودگی هوا و استفاده از انرژی های آلاینده " و " عدم آگاهی و آموزش ساکنان در مسائل محیطی " به عنوان چالش های کلیدی و تعیین کننده رفتار سیستم در زمینه محیطی شناخته شده اند.

زبردست و میرزایی (۱۳۹۹) در مقاله خود با عنوان "شناسایی و رتبه بندی چالش های مدیریت نوسازی شهری منطقه ۱۰ شهرداری تهران" پرداختند. پژوهش حاضر نشان داد که تضاد منافع میان سازمان نوسازی شهرداری تهران و شهرداری منطقه و همچنین برخوردار نبودن سازمان نوسازی شهرداری تهران از منابع مالی لازم، مهم ترین چالش های موجود در مدیریت نوسازی شهری در منطقه ده شهرداری تهران هستند.

خاتم و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه ای با عنوان "شناسایی و تحلیل چالش های مدیریت سیاسی فضا در کلانشهر تهران با رویکرد داده بنیاد" که بر اساس نتایج بدست آمده عوامل زمین های مشتمل بر ۴ مقوله حاکمیت قانون، نبود قانون جامع، مدیریت چندگانه و ناآرامی ها و چالش های امنیتی، عوامل علی مشتمل بر ۴ مقوله شامل تمرکزگرایی و جامعه و فرهنگ، عوامل مداخله گر مشتمل بر ۲ مقوله ازدحام جمعیت و مبارزه با فساد، عوامل راهبردها مشتمل بر ۲ مقوله حق اظهار نظر و پاسخگویی و مشارکت سیاسی شهروندان می باشد.

رضایی اسحق و نندی و فتحی (۱۳۹۹) در مقاله خود با عنوان "سنجش و رتبه بندی چالش های پیش روی مدیریت شهری مطالعه موردی: شهر کرمانشاه" نتایج نشان داد که رتبه بندی مؤلفه ها، شاخص ناکارآمدی قوانین با $PHI+$ بالاترین وزن را به خود اختصاص داده است و شاخص روابط سازمانی و تشکیلاتی با وزن $PHO.00+$ کمترین امتیاز اولویت بندی چالش های پیشروی مدیریت شهری را به خود اختصاص داده اند که نیازمند توجه جدی مدیران و تصمیم گیران شهری میباشد.

ادیبی سعدی نژاد و هاشمی نسب (۱۴۰۰) در مقاله ای با عنوان "شناسایی چالش های تأثیرگذار حکمروایی و مدیریت شهری در هنگام وقوع بلایای طبیعی با رویکرد زنجیره تأمین بشر دوستانه" به این نتایج دست یافتند که: می تواند دید جامعی را به محققان حوزه حکمروایی و مدیریت شهری و آشنایی بیشتر ایشان با مفاهیم زنجیره تأمین بشر دوستانه ارائه نماید.

ینگ و همکاران (۲۰۰۵) در مقاله ای با عنوان تجزیه و تحلیل تجربی از مدیریت شهری و خدمات عمومی در شهرهای چینی به بررسی نمونه وار مدیریت شهری در برخی شهرهای کشور چین پرداخته اند. مطالعه تطبیقی پژوهشگران نشان داده است که در حال حاضر الگوهای متفاوت مدیریت شهری در این کشور وجود دارد. محققان

¹ - Ying et al

در بررسی‌های خود برخی عوامل اساسی تأثیرگذار بر این شرایط را که منجر به شکل‌گیری الگوهای مختلف مدیریت شهری شده است شناسایی کرده‌اند.

مک‌گیل^۲ (۱۹۹۸) تحقیق تحت عنوان «مدیریت شهری در کشورهای توسعه» به این نتیجه رسیده است که مدیریت شهری باید به وسیله‌ی پایبندترین سطح حکومت صلاحیت دار اداره شود؛ همچنین استراتژی مدیریت شهری باید بر روی چالش‌های مدیریت شهری و توسعه سازمانی متمرکز شود.

مبانی نظری

چالش

یکی از واژه‌هایی که به تازگی در ادبیات و مباحث اجتماعی در جامعه ما کاربرد فراوانی پیدا کرده است. واژه «چالش» می‌باشد. کاربرد این واژه تا اواسط دهه ۱۳۷۰ش. چندان رایج نبود. این واژه در لغت نامه‌ها فارسی ضبط و معنی شده است. اما کاربرد رایج و امروزی آن با معنای لغت نامه‌ای آن تفاوت دارد. غالباً چالش را معادل *CHALLENGE* تلقی می‌کنند. حال آن‌که تاملی در کاربرد این واژه در متون و محاورات نشان می‌دهد معانی متفاوت و مختلفی از این تلفظ مورد نظر بوده که با معنای *CHALLENGE* انطباق کامل ندارد. بنابراین تجدید و تنقیح معنای چالش به ویژه برای کاربرد در مباحث و پژوهش‌هایی که به منظور بررسی «چالش‌ها» در عرصه‌های گوناگون انجام می‌شوند ضروری به نظر می‌رسد؛ چنان‌که بدون آن، موضوع و محور اصلی پژوهش مبهم خواهد بود (ذوعلم، ۱۳۸۴: ۳۴).

بحران

بحران از ریشه‌ی واژه‌ی «*Crisis*» از کلمه‌ی یونانی «*Krinein*» به معنی نقطه‌ی عطف به ویژه در مورد بیماری است، همچنین به معنی بروز زمان خطر در مورد مسائل سیاسی اقتصادی است. در عین حال، بحران به نقطه‌ی حساسی تلقی می‌شود، که در نهایت ممکن است ناشی از یک تحول مناسب یا نامناسب باشد. مانند مرگ و زندگی، تعادل یا ناپایداری (عنبری، ۱۳۸۳) بحرانها از لحاظ ماهیت، بزرگی و شدت متفاوت اند، اما تمامی آن‌ها عواقبی به بار می‌آورند که می‌تواند توانایی کارکردی سازمان یا نظام را مختل سازد. روبرتز^۳ تصریح می‌کند که به راستی تعریف بحران امر ساده‌ای نیست، زیرا این مفهوم، به سبب ماهیت بهره‌وری فراگیر آن، دارای خلاء معنایی، تکنیکی، عملیاتی و مورد اجماع است (Roberts, ۱۹۸۸).

مدیریت بحران

در رابطه با مدیریت بحران تعاریف متعددی ارائه شده است. مدیریت بحران دانشی کاربردی است که طی آن با مشاهده‌ی سیستماتیک (روشمند) بحران‌ها و تجزیه و تحلیل آن‌ها، می‌توان پیشگیری‌های لازم را انجام داد و در صورت بروز بحران، درخصوص کاهش اثرها، امدادسانی سریع و بهبود و بازسازی اوضاع اقدام نمود (پور موسوی و همکاران، ۱۳۹۱) مدیریت بحران در واقع پیشگیری، برنامه‌ریزی، تست و ارزیابی برای کاهش و به حداقل رساندن عواقب ناشی از بحران است و به عبارت دیگر به حداقل رساندن خطر با استفاده از ابزارهای مدیریت ایمنی و

^۲ - McGill

^۳ - Roberts

سیستم های امنیتی است (Maritz, at.all, 2008) استیوفینک در تعریفی، مدیریت بحران را برنامه ریزی برای اتفاقات اجتناب پذیر می داند (Jacques, 2007). مدیریت بحران به مجموعه اقدام هایی اطلاق می شود که قبل از وقوع، در حین وقوع و بعد از وقوع سانحه، برای کاهش هر چه بیشتر آثار و عوارض آن انجام می گیرد (عبداللهی، ۱۳۸۳). به طور کلی کاهش آثار سوء بحران، آمادگی و بهبود اوضاع پس از وقوع بحران از مهم ترین وظایف مدیریت بحران است (Rattien, ۱۹۹۰).

مدیریت بحران که به عبارتی تمامی عملیات های مربوط به حل بحران است، فرآیند جامع مدیریتی در خصوص بحران است که همه فعالیتهای آمادگی، مقابله و بازسازی قبل، حین و بعد از وقوع بحران را در برمیگیرد. در واقع مدیریت بحران، برنامه ای برای کاهش ظرفیت تخریب بحران یا حذف پتانسیل بحران یا حذف خود بحران است (دین پرست و پاشایی، ۱۴۰۰: ۵۰۱).

ویژگی های بحران را می توان به صورت زیر بر شمرد:

- ۱- بحران عموماً غیرقابل پیش بینی است (یعنی نمی توان پیش بینی کرد که کی و در کجا اتفاق می افتد)
- ۲- بحران ها آثار مخربی دارند و مردمی که تا قبل از بحران نیازمند کمک نبودند به محض وقوع بحران نیازمند کمک می شوند.
- ۳- در وضعیت بحرانی معمولاً تصمیم گیری در شرایط وخیم و در زمان محدود و اطلاعات مورد نیاز تصمیم گیرندگان ناقص است.
- ۴- ماهیت و آثار طولانی و استهلاکی دارد.
- ۵- زمان موجود برای پاسخ دهی پیش از انتقال تصمیم را محدود کرده و اعضای واحد تصمیم گیری را به حیرت و تعجب وا می دارد.
- ۶- محدودیت و فشردگی زمان، غافلگیری، استرس و مخدوش شدن اطلاعات (تقوایی و باقری، ۱۳۹۵: ۳۴۶)

مدیریت بحران شهری

موضوع مدیریت بحران ارتباط خاصی با مباحث برنامه ریزی و مدیریت شهری و جغرافیا دارد. به کارگیری اصول و ضوابط شهرسازی و تبیین مفاهیم موجود در این دانش مانند فرم، بافت و ساخت شهر، کاربری اراضی شهر، شبکه های ارتباطی و زیرساخت های شهری و غیره می توانیم تا حدود زیادی اثرات و تبعات ناشی از حوادث طبیعی را کاهش دهیم و از طرف دیگر مدیریت شهری و اداره شهر نیز، نقش مؤثری در کاهش اثرات این حوادث می تواند داشته باشد (قهرمانی و قدرت آبادی، ۱۳۹۱).

مجموعه فرایند برنامه ریزی، پیش بینی، تجهیز، هماهنگی، اجرا، تجزیه و تحلیل، مستند سازی، اسکان موقت و سپس باسازی حوادث شهری چون زلزله، آتش سوزی های مهیب، برف، سیل، طوفان، رانش زمین و غیره، همه و همه را میتوان بخش مهمی از مدیریت بحران در شهرها دانست (سوادکوهی فر، ۱۳۸۶: ۲۵۱).

وقتی بحث مدیریت بحران شهری به میان می آید، منظور این است که تمام ارگان ها و سازمان هایی که در ساماندهی و زیست شهری مؤثر هستند، باید تحت نظر یک مدیریت واحد باشند تا بتوانند به گونه ای متوازن و به

دور از ناهماهنگی ها و دوباره کاری ها، شهر را اداره کنند و محیطی آرام و قابل زیست برای شهروندان ایجاد کنند (عزیزپور و همکاران، ۱۳۹۰)

مدیریت شهری

واژه مدیریت شهری برای اولین بار در سال ۱۹۸۶ از سوی سازمان بین المللی برنامه مدیریت شهری و به توصیه بانک جهانی برای اسکان بشر و برنامه توسعه سازمان ملل، جهت بهبود مدیریت رشد شهرها در کشورهای در حال توسعه مطرح گردید (آخوندی و همکاران، ۱۳۸۷)

مدیریت شهری را به عنوان کاربرد اصول و روش های مدیریت سازمان های خصوصی در قلمرو عمومی تعریف کرده اند. همچنین مدیریت شهری را روشی برای حل معضلات رو به افزایش شهرهای کشورهای در حال توسعه تعریف نموده اند (برک پور و اسدی، ۱۳۸۸: ۱). مدیریت شهری فرآیندی است که در مجموع به یک نظام تصمیم گیری منجر خواهد شد، میزان موفقیت و عدم موفقیت مدیریت شهری بستگی به قدرت و مشروعیت و ساختار حقوقی و اجتماعی و اقتصادی جامعه مورد نظر دارد. در میان موضوع هایی مانند محیط زیست شهری، حمل و نقل شهری، ایمنی شهری یک عامل بسیار مهم که تأثیر فزاینده و تعیین کننده ای بر دیگر عوامل سازنده زندگی شهری دارد، مدیریت شهری است (سعیدنیا، ۲۰: ۱۳۸۲). به طور کلی در مفهوم مدیریت شهری دو برداشت وجود دارد که لازم است از یکدیگر تفکیک شود. برداشت نخست به صورت سنتی مدیریت شهری را اداره امور شهرها و اجرای وظایفی که شهرداری ها در این زمینه برعهده دارند تعریف می کند. این برداشت مدیریت شهری را در مقابل برنامه ریزی شهری قرار می دهد و موجب می گردد تا مجریان و برنامه ریزان از یکدیگر فاصله بگیرند. در نگرشی نو به مدیریت شهری که از اواخر دهه ۱۹۸۰ در جهان مطرح گردید، دامنه مدیریت شهری بسیار وسیعتر تعریف شد (صرافی، ۱۳۷۹: ۶۹)

مدیریت شهری یک نهاد فراگیر و درگیر با موضوعات و پدیده های گسترده و متنوع شهر و شهرنشینی است که به طبع از شرایط عمومی محیط اجتماعی خود تأثیر می پذیرد و خود را با امکانات بالقوه و محدودیت های ناشی از آن هماهنگ می کند. تعاریف بسیاری از مدیریت شهری بیان شده است، از جمله اینکه؛ مدیریت شهری عبارتند از اداره ی امور شهر برای ارتقای مدیریت پایدار مناطق شهری با در نظر داشتن و پیروی از اهداف، سیاست های ملی، اقتصادی و اجتماعی کشور یا مدیریت جمعیت را با دسترسی به زیرساخت های اساسی مانند مسکن، اشتغال و مانند آن، مطابقت دهند (Rakodi, C.2001:209)

مهمترین هدف مدیریت شهری را میتوان در ارتقای شرایط کار و زندگی جمعیت ساکن در قالب اقشار و گروه های مختلف اجتماعی و اقتصادی و حفاظت از حقوق شهروندان، تشویق به توسعه اقتصادی و اجتماعی پایدار و حفاظت از محیط کالبدی دانست (سعیدنیا، ۴۶: ۱۳۷۹) بنابراین، هنگامی که شهر، دارای مشکلات و نارسایی هایی در چرخه امور خود بود و از مشکلات بهداشت شهری و آلودگیهای محیطی برخوردار و از اقسام آسیب های اجتماعی رنج میبرد و بحران هایی همچون مسکن، نقص در ظرفیت کافی تأسیسات عمومی، بیکاری، کمی درآمد، زاغه نشینی، مشقات اجتماعی، رشد خودروی شهری و بی هویتی در شکل گیری بافتها و ساختمانها را تجربه می کرد، میتوان به این نتیجه رسید که مدیریت شهری آن در تنگنا و نارسایی به سر میبرد. در این باره

مدیریت شهری باید ضمن دارا بودن برنامه برای وضع موجود شهر و فایق آمدن بر مشکلات آن، برنامه های آینده شهر را تدوین کرده و بر اساس آنها، به ترسیم آینده آلی که بر مبنای واقعیت ها و شرایط زمان و مکان قرار دارد، پردازد. در این مورد، مدیریت شهری باید حافظ شهرها و منافع مردم شهرها باشد (شیعه، ۱۳۸۲: ۳۹)

ساختار مدیریت شهری

داده های سیستم مدیریت شهری، خواسته های دولت و شهروندان و ستانده های آن توسعه کمیت و کیفیت زندگی شهری بنابراین. است مدیریت شهری باید تمام نظام شهری اعم از فضای کالبدی و عملکردی آنرا تحت پوشش قرار دهد. لذا دارای ماهیت سازمانی توامان چندعملکردی و چند سطحی است (یغفوری و رفیعان، ۱۳۹۴: ۸۷)

دیدگاه مدیریت مداری شهری

در سطح جهان، ایدئولوژی های متفاوت با دیدگاه های گوناگون، از مدیریت محلی به طور عام و مدیریت شهری به طور خاص حمایت می کنند. محافظه کاران، حکومت محلی را به عنوان بخشی از سازه واره (ارگانیزم دولتی) تلقی می کنند که موجب تشویق حس تعلق محلی و در نهایت تحکیم قدرت دولت است. از دیدگاه مدنی نیز مدیریت محلی، پل ارتباطی بین جامعه مدنی و حکومت مرکزی است. از این دیدگاه در یک جامعه شهروند مدار، مدیریت شهری منتخب (مرکب از شورای شهر و سازمان شهرداری) یکی از مهم ترین نهادهای میانجی بین فرد و دولت است (کماسی و حسینی، ۱۳۹۳: ۱۲۳). در سال ۱۹۶۹، اصطلاح ((مدیریت مداری)) به وسیله ری پال با نگرش تازه ای وارد مباحث علمی دنیا شد و مکتب جدیدی در مطالعات شهری به وجود آمد. در این مکتب، مدیران نظام شهری به طور مستقل، یا با تسلط، در تخصیص منابع کمیاب و توزیع امکانات شهری نقش عمده ای بر عهده دارند. طبق این نظریه، در تبیین توزیع نابرابر فرصت های زندگی - که کالاهای مصرفی، بخشی از آن را تشکیل می دهد- لازم است بر علل خودمختاری در تصمیم گیری ها نسبت به کنترل منابع و امکانات قابل دسترس شهری تأکید شود. شاید تنها از این طریق ما به شناخت علل برخوردها و ستیزه جویی های شهری میان مردم در گذشته و حال توفیق یابیم. در نظریه مدیریت مداری شهری برای مثال در کیفیت دستیابی به مسکن شهری، عملکردهای زمین خواران، بساز و بفروش ها، کارشناسان دولتی، دلال ها، برنامه ریزان شهری و معماران تحلیل می شود زیرا در این مکتب، این عده واسطه میان دولت ها و بخش خصوصی هستند و بدین ترتیب مفهوم ((ایدئولوژی مدیریت)) در تحلیل مسائل جغرافیای شهری اهمیت خاصی می یابد؛ زیرا محدودیت های اکولوژیک، سیاسی و اقتصادی از سیاست مدیران شهری منشأ می گیرد و عمق می یابد (شکوئی، ۱۳۸۷: ۴۳۷).

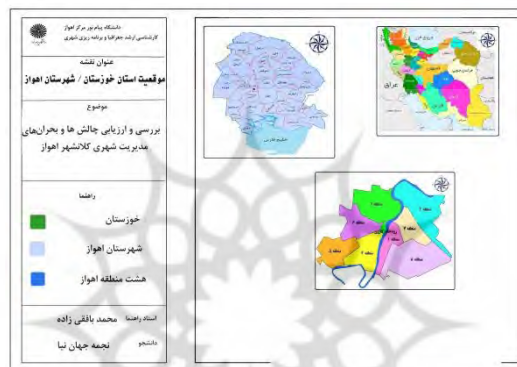
روش پژوهش

این تحقیق از نظر هدف پژوهشی، جز تحقیقات کاربردی، از نظر فرآیند اجرا کیفی بوده و از نظر زمان اجرا مقطعی می باشد. بنابراین پژوهش مذکور به بررسی متغیرها به صورت توصیفی - پیمایشی پرداخته و از نظر تحلیل آماری به مطالعه ی ارتباط بین متغیرها می پردازد. روش جمع آوری داده ها بر اساس روش پیمایشی و مبتنی بر تکنیک پرسشنامه بوده و اطلاعات مورد نظر به روش نمونه گیری تصادفی جمع آوری گردید. روایی پرسشنامه مورد استفاده

از طریق پرسشگری از خبرگان ارزیابی شد. جامعه آماری متخصصین شهرداری به تعداد ۱۳۰ نفر که حجم نمونه براساس فرمول کوکران ۷۰ نفر انتخاب شده اند. همچنین پایایی پرسشنامه نیز از طریق ضریب آلفای کرونباخ بدست آمد. در گام بعدی پس از تکمیل پرسشنامه ها، جهت تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار *SPSS* استفاده شد.

محدوده مورد مطالعه

شهر اهواز از نظر جغرافیایی، در عرض شمالی $20^{\circ}31'$ و $40^{\circ}48'$ طول شرقی قرار دارد. شهرستان اهواز از شمال غربی به شهرستان شوش، از شمال و شمال شرقی به شهرستان شوشتر، از شرق به شهرستان رامهرمز، از جنوب شرقی به شهرستان بندر ماهشهر، از جنوب به شهرستان شادگان، از جنوب غربی به شهرستان خرمشهر و از غرب به شهرستان دشت آزادگان محدود میگردد. (ملکی و همکاران، ۱۳۹۷:۹)

شکل شماره (۱) موقعیت جغرافیایی شهرستان اهواز (نگارنده، ۱۴۰۰)

یافته های پژوهش

سوال اصلی

چالش ها و بحران های مدیریت شهری کلان شهر اهواز کدامند؟

جدول ۱: خلاصه نتایج آزمون غیر پارامتریک فریدمن

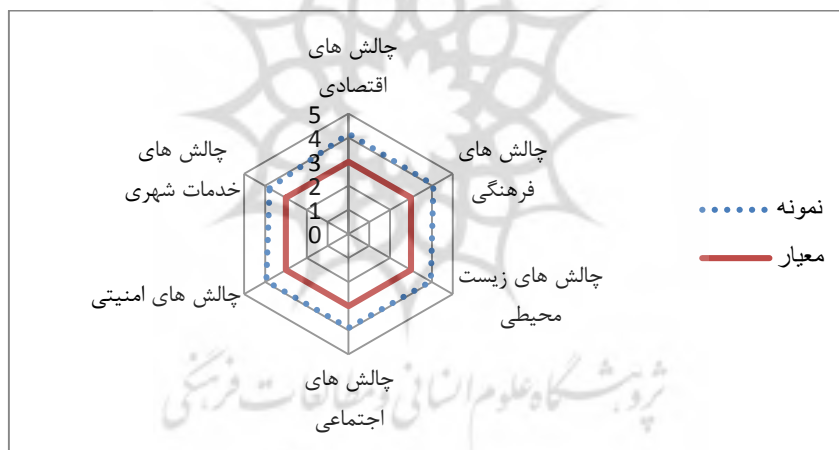
مقدار	شاخص ها
۷۰	تعداد
۲۳۵,۳۱۱	<i>Chi-square</i>
۵	درجه آزادی
۰,۰۱	سطح معناداری

داده های جدول (۱) نشان می دهد که در پاسخ های ساکنان شهرا اهوازی دو محاسبه شده ($\chi^2=235,311$) در سطح ($P<0,01$) معنادار می باشد. بنابراین بین نظرات ساکنان شهرا اهواز در خصوص چالش های و بحران های مدیریت شهری تفاوت معنادار وجود داشته است. برخی چالش ها و بحران ها بیشتر و برخی چالش ها و بحران ها کمتر می باشند. بنابراین می توان چالش ها و بحران های مدیریت شهری را به شرح زیر رتبه بندی نمود.

جدول (۲): شاخص‌های آمار توصیفی آزمون غیر پارامتریک فریدمن

گویه ها	میانگین	انحراف معیار	میانگین رتبه
چالش های اقتصادی	۴,۱۷	۰,۴۲۵	۴,۴۴
چالش های فرهنگی	۴,۰۷	۰,۴۳۱	۳,۹۵
چالش های زیست محیطی	۳,۹۵	۰,۴۲۱	۳,۴۶
چالش های اجتماعی	۳,۹۱	۰,۵۶۳	۳,۳۲
چالش های امنیتی	۳,۹۴	۰,۴۳۳	۳,۳
چالش های خدمات شهری	۳,۷۸	۰,۳۸۳	۲,۵۲

داده‌های جدول (۲) نشان می‌دهد که در رتبه‌بندی چالش‌ها و بحران‌های مدیریت شهری کلان شهر اهواز بالاترین میانگین رتبه‌ها مربوط به چالش های اقتصادی در رتبه اول (با میانگین رتبه ۴,۴۴)؛ چالش‌های فرهنگی در رتبه دوم (با میانگین رتبه ۳,۹۵)؛ چالش‌های زیست محیطی در رتبه سوم (با میانگین رتبه ۳,۴۶)؛ چالش‌های اجتماعی در رتبه چهارم (با میانگین رتبه ۳,۳۲)؛ چالش‌های امنیتی در رتبه پنجم (با میانگین رتبه ۳,۳) و چالش‌های خدمات شهری در رتبه ششم (با میانگین رتبه ۲,۵۲) بوده است.

شکل ۲: نمودار مقایسه میانگین چالش‌ها و بحران‌های مدیریت شهری کلان شهر اهواز با میانگین معیار

سوالات فرعی

۱- چالش‌های اجتماعی مدیریت شهری کلان شهر اهواز کدامند؟

جدول ۳: خلاصه نتایج آزمون غیر پارامتریک فریدمن

شاخص‌ها	مقدار
تعداد	۷۰
<i>Chi-square</i>	۲۰۸,۸۵
درجه آزادی	۶
سطح معناداری	۰,۰۱

داده‌های جدول (۴-۶) نشان می‌دهد که در پاسخ‌های ساکنان شهراهواز خلی دو محاسبه شده ($\chi^2=208.85$) در سطح ($P<0.01$) معنادار می‌باشد. بنابراین بین نظرات ساکنان شهراهواز در خصوص چالش‌های اجتماعی مدیریت شهری تفاوت معنادار وجود داشته است. برخی چالش‌های اجتماعی بیشتر و برخی کمتر می‌باشند. بنابراین می‌توان چالش‌ها و بحران‌های اجتماعی مدیریت شهری شهر اهواز را به شرح زیر رتبه‌بندی نمود.

جدول ۴: شاخص‌های آمار توصیفی آزمون غیر پارامتریک فریدمن

چالش‌ها	میانگین	انحراف معیار	میانگین رتبه
افزایش میزان آسیب‌های اجتماعی (اعتیاد)	۴,۲۳	۰,۷۲۶	۴,۷۵
افزایش حضور کودکان خیابانی	۴,۱۳	۰,۸۱۶	۴,۵۲
تکدی‌گری و حضور گدایان در مکان‌های مختلف شهر	۴	۰,۸۹۲	۴,۲۷
به‌جود آمدن معضل اسکان غیر رسمی (حاشیه‌نشینی در برخی مناطق)	۳,۸۹	۰,۸۶۹	۳,۸۶
مهاجرت از روستا و شهرهای کوچک	۳,۸۴	۰,۷۷۱	۳,۷۷
افزایش زنان بی‌سرپرست در برخی محلات	۳,۶۴	۱	۳,۵
افزایش فقر شهری	۳,۶۶	۰,۸۴۷	۳,۳۳

داده‌های جدول (۴) نشان می‌دهد که در رتبه‌بندی چالش‌های اجتماع مدیریت شهری کلانشهر اهواز بالاترین میانگین رتبه‌ها مربوط به "افزایش میزان آسیب‌های اجتماعی (اعتیاد)". در رتبه اول (با میانگین رتبه ۴,۷۵)؛ "افزایش حضور کودکان در خیابان (کودکان خیابانی)" در رتبه دوم (با میانگین رتبه ۴,۵۲)؛ "تکدی‌گری و حضور گدایان در مکان‌های مختلف شهر" در رتبه سوم (با میانگین رتبه ۴,۲۷) بوده است.

۲- چالش‌های اقتصادی مدیریت شهری کلان شهر اهواز کدامند؟

جدول ۵: خلاصه نتایج آزمون غیر پارامتریک فریدمن

شاخص‌ها	مقدار
تعداد	۷۰
<i>Chi-square</i>	۱۷۶,۹۸۲
درجه آزادی	۶
سطح معناداری	۰,۰۱

داده‌های جدول (۵) نشان می‌دهد که در پاسخ‌های ساکنان شهر اهواز خلی دو محاسبه شده ($\chi^2=176.982$) در سطح ($P<0.01$) معنادار می‌باشد. بنابراین بین نظرات ساکنان شهراهواز در خصوص چالش‌های اقتصادی مدیریت شهری تفاوت معنادار وجود داشته است. به‌زعم ساکنان برخی چالش‌ها پررنگ‌تر و برخی کم‌رنگ‌تر می‌باشند. بنابراین می‌توان چالش‌های اقتصادی مدیریت شهری شهر اهواز را به شرح زیر رتبه‌بندی نمود.

جدول ۶: شاخص‌های آمار توصیفی آزمون غیر پارامتریک فریدمن

میانگین رتبه	انحراف معیار	میانگین	گویه‌ها
۴,۴۹	۰,۸۷۹	۴,۲۶	افزایش تعداد بیکاران در سطح شهر (بالاخص جوانان)
۴,۲۷	۰,۶۶۸	۴,۳۶	افزایش تعداد خانواده‌های تحت پوشش سازمان‌های حمایتی
۴,۲۱	۰,۸۲۶	۴,۳۳	افزایش قیمت زمین، مسکن، اجاره
۴,۱۶	۰,۶۸۸	۴,۲۹	افزایش تعداد کودکان کار
۴,۱۱	۱	۳,۹۸	رواج مشاغل کاذب و خیابانی در بین جوانان (زباله گردی، ضایعاتی)

داده‌های جدول (۶) نشان می‌دهد که در رتبه بندی چالش‌های اقتصادی مدیریت شهری کلانشهر اهواز بالاترین میانگین رتبه‌ها مربوط به "افزایش تعداد بیکاران در سطح شهر (بالاخص جوانان)". در رتبه اول (با میانگین رتبه ۴,۴۹)؛ "افزایش تعداد خانواده‌های تحت پوشش سازمان‌های حمایتی" در رتبه دوم (با میانگین رتبه ۴,۲۷)؛ "افزایش قیمت زمین، مسکن، اجاره" در رتبه سوم قرار گرفته‌اند.

۳- چالش‌های امنیتی مدیریت شهری کلان شهر اهواز کدامند؟

جدول ۷: خلاصه نتایج آزمون غیر پارامتریک فریدمن

مقدار	شاخص‌ها
۷۰	تعداد
۱۰۳,۰۲۴	<i>Chi-square</i>
۹	درجه آزادی
۰,۰۱	سطح معناداری

داده‌های جدول (۴-۱۰) نشان می‌دهد که در پاسخ‌های ساکنان شهرستان اهواز خی دو محاسبه شده ($\chi^2 = 103,024$) در سطح ($P < 0,01$) معنادار می‌باشد. بنابراین بین نظرات ساکنان شهرا اهواز در خصوص چالش‌های امنیتی مدیریت شهری کلان شهر اهواز تفاوت معنادار وجود داشته است. به زعم پاسخگویان برخی چالش‌ها مهمتر و برخی از اهمیت کمتری برخوردارند. بنابراین می‌توان چالش‌های امنیتی مدیریت شهری کلان شهر اهواز را به شرح زیر رتبه‌بندی نمود.

جدول ۸: شاخص‌های آمار توصیفی آزمون غیر پارامتریک فریدمن

میانگین رتبه	انحراف معیار	میانگین	گویه‌ها
۶,۰۹	۰,۹۵۵	۴,۱۳	وجود افرا شرور و ایجاد مزاحمت‌های خیابانی در برخی محله‌ها (ناامنی)
۶,۰۱	۰,۸۳۷	۴,۱۷	خرید و فروش مواد مخدر در برخی محلات مشخص .
۵,۹۹	۰,۷۶۱	۴,۲	عدم دید کافی ناشی از روشنایی کم منجر به افزایش سرقت‌ها و ناامنی
۵,۶۸	۰,۸۴۲	۴,۰۳	حضور افراد معتاد در سطح شهر بخصوص پارک‌ها

داده‌های جدول (۸) نشان می‌دهد که در رتبه بندی چالش‌های امنیتی مدیریت شهری کلانشهر اهواز بالاترین میانگین رتبه‌ها مربوط به "وجود افرا شرور و ایجاد مزاحمت‌های خیابانی در برخی محله‌ها (ناامنی)". در رتبه اول (با میانگین رتبه ۶,۰۹)؛ "

خرید و فروش مواد مخدر در برخی محلات مشخص" در رتبه دوم (با میانگین رتبه ۶,۰۱)؛ "عدم دید کافی ناشی از روشنایی کم منجر به افزایش سرقت ها و ناامنی (جوانان)" در رتبه سوم (با میانگین رتبه ۳,۹۹) بوده است.

۴- چالش‌های خدمات شهری کلان شهر اهواز کدامند؟

جدول ۹): خلاصه نتایج آزمون غیر پارامتریک فریدمن

شاخص‌ها	مقدار
تعداد	۷۰
<i>Chi-square</i>	۵۳۹,۹۲۶
درجه آزادی	۱۴
سطح معناداری	۰,۰۱

داده‌های جدول (۹) نشان می‌دهد که در پاسخ‌های ساکنان شهر اهواز خی دو محاسبه شده ($\chi^2 = 539,926$) در سطح ($P < 0,01$) معنادار می‌باشد. بنابراین بین نظرات ساکنان شهرا اهواز در خصوص چالش‌های خدمات شهری کلان شهر اهواز تفاوت معنادار وجود داشته است. به زعم پاسخگویان برخی چالش‌ها مهمتر و برخی از درجه اهمیت کمتری برخوردارند. بنابراین می‌توان چالش‌های مدیریت شهری کلان شهر اهواز را به شرح زیر رتبه‌بندی نمود.

جدول ۱۰: شاخص‌های آمار توصیفی آزمون غیر پارامتریک فریدمن

چالش‌ها	میانگین	انحراف معیار	میانگین رتبه
کمبود امکانات و تجهیزات مناسب (مبلمان، صندلی راحتی) برای استراحت مردم در پارکها	۴,۳۹	۰,۶۸۹	۱۰,۴۲
نامناسب بودن آسفالت معابر (وجود چاله و دست اندازهای متعدد)	۴,۲۷	۰,۸۳۶	۹,۹۵
توسعه و نگهداری فضای سبز عمومی و پارکها	۴,۱۴	۰,۷۹۱	۹,۲
کمبود سرویسهای بهداشتی در سطح شهر	۴,۰۷	۰,۸۳۵	۹,۱۱
کمبود تعداد پارکینگ‌های عمومی	۳,۸۶	۱,۲۳	۸,۷۵
کیفیت نامناسب وسائط حمل و نقل عمومی	۳,۸۱	۱,۲۲	۸,۳۵
بی نظمی در خدمات رسانی وسایل نقلیه عمومی	۳,۵۲	۰,۹۴۱	۶,۹۲

داده‌های جدول (۱۰) نشان می‌دهد که در رتبه‌بندی چالش‌های خدمات شهری کلانشهر اهواز بالاترین میانگین رتبه‌ها مربوط به "کمبود امکانات و تجهیزات مناسب (مبلمان، صندلی راحتی) برای استراحت مردم در پارکها." در رتبه اول (با میانگین رتبه ۱۰,۴۲)؛ "نامناسب بودن آسفالت معابر (وجود چاله و دست اندازهای متعدد)" در رتبه دوم (با میانگین رتبه ۹,۹۵)؛ "توسعه و نگهداری فضای سبز عمومی و پارکها" در رتبه سوم (با میانگین رتبه ۹,۲) قرار گرفته اند.

۵- چالش‌های فرهنگی مدیریت شهری کلان شهر اهواز کدامند؟

جدول ۱۱: خلاصه نتایج آزمون غیر پارامتریک فریدمن

شاخص ها	مقدار
تعداد	۷۰
<i>Chi-square</i>	۱۲۰,۶۹۶
درجه آزادی	۷
سطح معناداری	۰,۰۱

داده‌های جدول (۱۱) نشان می‌دهد که در پاسخ‌های ساکنان شهر اهواز خبی دو محاسبه شده ($\chi^2 = 120,696$) در سطح ($P < 0,01$) معنادار می‌باشد. بنابراین بین نظرات ساکنان شهراوهواز در خصوص چالش‌های فرهنگی مدیریت شهری کلان شهر اهواز تفاوت معنادار وجود داشته است. از دیدگاه ساکنان شهر اهواز برخی چالش‌ها از درجه اهمیت بیشتر و برخی از درجه اهمیت کمتری برخوردارند. بنابراین می‌توان چالش‌های فرهنگی مدیریت شهری کلانشهر اهواز را به شرح زیر رتبه‌بندی نمود.

جدول ۱۲: شاخص‌های آمار توصیفی آزمون غیر پارامتریک فریدمن

گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	میانگین رتبه
کمبود فضاهای تفریحی برای گذران اوقات فراغت در سطح شهر	۴,۲۷	۰,۸۱	۴,۹۴
کمبود فضاهایی برای ورزش‌های عمومی (صبحگاهی)	۴,۲۳	۰,۸۹۹	۴,۸۳
کمبود سرای محله‌ها و فرهنگسراها	۴,۱۴	۰,۹۱۱	۴,۷۵
عدم توجه به بحث مطالعه و افزایش آن در بین جوانان (کمبود کتابخانه‌های عمومی در سطح شهر)	۴	۰,۹۶۹	۴,۶۷
بکمبود برگزاری برنامه‌های فرهنگی زنده در پارک‌های محله‌ای یا فرهنگسراها (رایگان یا با هزینه کم)	۴,۱۶	۰,۸۴۳	۴,۶۴
کمبود ارائه خدمات مشاوره‌ای برای گروه‌های در معرض خطر	۴,۰۸	۰,۸۳۷	۴,۵۱

داده‌های جدول (۱۲) نشان می‌دهد که در رتبه‌بندی چالش‌های فرهنگی مدیریت شهری کلانشهر اهواز بالاترین میانگین رتبه‌ها مربوط به "کمبود فضاهای تفریحی برای گذران اوقات فراغت در سطح شهر" در رتبه اول (با میانگین رتبه ۴,۹۴)؛ "کمبود فضاهایی برای ورزش‌های عمومی (صبحگاهی)" در رتبه دوم (با میانگین رتبه ۴,۸۳)؛ "کمبود سرای محله‌ها و فرهنگسراها" در رتبه سوم (با میانگین رتبه ۴,۷۵) بوده است.

۵- چالش‌های زیست محیطی مدیریت شهری کلان شهر اهواز کدامند؟

جدول ۱۳: خلاصه نتایج آزمون غیر پارامتریک فریدمن

شاخص ها	مقدار
تعداد	۷۰
<i>Chi-square</i>	۱۷۴,۲۱۷
درجه آزادی	۸
سطح معناداری	۰,۰۱

داده‌های جدول (۱۳) نشان می‌دهد که در پاسخ‌های ساکنان کلانشهر اهواز خلی دو محاسبه شده ($\chi^2=174,217$) در سطح ($P<0,01$) معنادار می‌باشد. بنابراین بین نظرات ساکنان شهر اهواز در خصوص چالش‌های زیست محیطی مدیریت شهری کلان شهر اهواز تفاوت معنادار وجود داشته است. به زعم پاسخگویان برخی چالش‌ها مهمتر و برخی از اهمیت کمتری برخوردارند. بنابراین می‌توان چالش‌های زیست محیطی مدیریت شهری کلانشهر اهواز را به شرح زیر رتبه‌بندی نمود.

جدول ۱۴: شاخص‌های آمار توصیفی آزمون غیر پارامتریک فریدمن

گویه‌ها	میانگین	انحراف معیار	میانگین رتبه
آلودگی زیست محیطی ناشی از همجواری محلات با کارخانجات صنعتی مانند لوله‌سازی، فولاد و...	۴,۲۹	۰,۸۴	۵,۷۵
افزایش میزان فاضلاب (خانگی و صنعتی) و آلودگی سفره‌های زیر زمینی	۴,۲۹	۰,۷۲۱	۵,۶۳
سرریز شدن فاضلاب‌های صنعتی به درون آب‌های جاری	۴,۲۱	۰,۹۰۹	۵,۵۴
نامناسب بودن نظافت عمومی خیابان‌ها	۴,۰۶	۰,۹۶۹	۵,۱۴
تجمع نخاله‌های ساختمانی در سطح محلات و زمین‌های بایر	۳,۹۲	۱,۱۸	۵,۰۶

داده‌های جدول (۱۴) نشان می‌دهد که در رتبه‌بندی چالش‌های زیست محیطی کلانشهر اهواز بالاترین میانگین رتبه‌ها مربوط به "آلودگی زیست محیطی ناشی از همجواری محلات با کارخانجات صنعتی مانند لوله‌سازی، فولاد و... در رتبه اول (با میانگین رتبه ۵,۷۵)؛ "افزایش میزان فاضلاب (خانگی و صنعتی) و آلودگی سفره‌های زیر زمین" در رتبه دوم (با میانگین رتبه ۵,۶۳)؛ "سرریز شدن فاضلاب‌های صنعتی به درون آب‌های جاری" در رتبه سوم (با میانگین رتبه ۵,۵۴) قرار دارند...

نتیجه‌گیری

امروزه توجه به پایداری محیطی کلانشهرها؛ که آن را عرصه پیوند اندیشه حفاظت محیط زیستی و توسعه دانسته‌اند به گونه‌ای که در آن رشد و توسعه اقتصادی، محیطی و جامعه انسانی رابطه‌ای مکمل و نه رقابت‌آمیز با یکدیگر داشته باشند؛ بسیار اساسی می‌نماید.

شهرنشینی، افزایش جمعیت و به دنبال آن توسعه شهرها از ویژگی‌های عصر حاضر بوده و توسعه پایدار این مراکز سکونتگاهی، در گرو داشتن برنامه ریزی و مدیریت کارآمد است. کلان شهرها هراندازه که باشند گرفتاری‌های فراوانی برای آنها وجود دارد و اداره آنها که مملو از امکانات، سرمایه و نیروی انسانی متخصص می‌باشند دشوارتر خواهد بود.

از آنجا که گسترش پدیده شهرنشینی همراه با مشکلات مختلفی از جمله ترافیک، کمبود مسکن، حاشیه‌نشینی و دست‌فروشی است، ضرورت برخورد اندیشمندانه را با مسأله مدیریت شهری مطرح می‌سازد و این همان برنامه ریزی شهری همسونگر، منعطف یا همان مدیریت شهری پویا است که می‌تواند محیطی بهتر، مساعدتر، سالم‌تر و دلپذیرتر را برای ساکنین شهر مهیا نماید.

نتایج این پژوهش نشان داده است که وضعیت سیستم کلانشهر اهواز در زمینه محیط زیستی به شدت ناپایدار و آشفته می‌باشد. این مسئله را وجود بازیگران متعدد در زمینه پایداری محیطی را نشان داده است. این را می‌توان از نتایج گذار کشور به دوره شهرنشینی بویژه در شهرهای بزرگ دانست که در آن توجه کافی و برنامه ریزی مناسب در زمینه ی محیط زیستی کلانشهرها صورت پذیرفته و از میان "پایداری محیط زیستی" و "اسکان جمعیت"، مسائل محیطی

به فراموشی سپرده شده است. نتیجه اینکه با توجه به یافته های پژوهش، نیاز مدیریت شهری به داشبورد اطلاعاتی در شهر و آگاهی از وضع موجود، اطلاعات و منابع مالی، ابزار تجهیزات، نیازها و مشکلات شهر و شهروند، بیش از پیش احساس می شود. و با برنامه ریزی و سازماندهی و نظارت در راستای رفع آنها گام برمی دارد.

پیشنهاد

یافته های پژوهش نشان داده است که چالش و بحران های مدیریت شهری شهر اهواز به ترتیب عبارتند از: چالش های اقتصادی، فرهنگی، زیست محیطی، اجتماعی، امنیتی و خدمات شهری. لذا در راستای کاهش چالش ها و بهبود فرآیند مدیریت شهری موارد زیر به عنوان پیشنهادات کاربردی ارائه می گردد:

چالش های اقتصادی

- برنامه ریزی به منظور اشتغال بیشتر جوانان با حمایت و پشتیبانی از کارآفرینی .
- مبارزه با قاچاق با شناسایی عاملان توزیع و واردات قاچاق و کنترل بیشتر مبادی ورودی .
- ساماندهی مشاغل خیابانی و با شناسایی افرادی که این مشاغل را اداره می کنند.

چالش های فرهنگی

- برنامه ریزی (طراحی و اجرا) به منظور ساخت فضاهای تفریحی بیشتر در سطح شهر برای گذران اوقات فراغت شهروندان بالاخص جوانان.
- توجه به نیازهای فرهنگی اقشار مختلف بخصوص جوانان
- ترویج فرهنگ و آداب و رسوم (در ابعاد مختلف پوشش، موسیقی و...) گذشته گان در بین جوانان و آشنایی هر چه بیشتر آنان با هویت دینی و ملی .
- ساخت مکان ها و امکان فرهنگی (سالن های تئاتر، سینما، کانون فرهنگی) ویژه اقشار مختلف.

چالش های زیست محیطی

- گسترش (کمی کیفی) حمل و نقل عمومی به منظور فرهنگ سازی استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی.
- جلوگیری از سر ریز شدن فاضلاب های خانگی و صنعتی به آبهای جاری .
- انجام مطالعات علمی به منظور احیاء تالاب ها و مناظر و منابع طبیعی .
- ساماندهی مشاغل پر سر و صدا و انتقال آنها به خارج شهر .
- افزایش سطح فضای سبز در شهر به منظور جلوگیری از آلودگی صوتی .
- بهره گیری از مشارکت مردمی در ارتقای کیفیت محیط زیست .

چالش های اجتماعی

- شناسایی و برخورد با عاملان توزیع مواد مخدر در پارک ها و اماکن عمومی.
- برخورد با معتادین متجاهر در سطح شهر
- برخورد با متکدیان و برنامه ریزی به منظور تحت حمایت قرار دادن آنها توسط سازمانهای حمایتی .

-تصویب قوانینی به منظور جلوگیری از ساخت وسازه‌های غیر مجاز در حومه شهر برای پیشگیری از شکل‌گیری اسکان‌های غیر رسمی.

چالش‌های امنیتی

- توجه به امنیت فضای‌های شهری (روشنایی، دید مناسب، از بین بردن نقاط کور)
- توجه به معابر و رفع مشکلات آنها (چاله‌ها، سرازیری معابر، تفکیک سواره‌رو از پیاده‌رو).
- برخورد قانونی دستگاه‌های انتظامی با افراد شرور و مزاحم.

چالش‌های خدمات شهری

- سیاست‌گذاری مناسب توزیع تراکم ساختمانی، متناسب با ساختار و سازمان فضایی
- اصلاح نظام مدیریت شهری
- ایجاد زیرساخت‌های لازم عمرانی و خدمات شهری.

منابع

- آخوندی، احمد و برک پور، عباس، اسدی، ناصر، بصیرت، ایرج و طاهرخانی، میثم، ۱۳۸۷، آسیب‌شناسی مدل اداره امور شهر در ایران، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۶۳
- اجزاء شکوهی، محمد، خادمی، امیرحسین و زمانی پور، مسعود، ۱۳۹۹، بررسی چالش‌های آتی توسعه پایدار محیط زیستی در کلانشهرهای ایران، مجله آمایش جغرافیایی فضا، فصلنامه علمی - پژوهشی دانشگاه گلستان، سال دهم، شماره مسلسل سی و هفتم، پاییز، صفحات ۱۲۲-۱۰۷
- ادیبی سعدی نژاد، فاطمه و هاشمی نسب، حسین، ۱۴۰۰، شناسایی چالش‌های تأثیرگذار حکمروایی و مدیریت شهری در هنگام وقوع بلایای طبیعی با رویکرد زنجیره تأمین بشر دوستانه، فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، سال پنجم، شماره ۶۱، بهار جلد دهم، صفحات ۱۵۳-۱۳۰
- امیری، مجتبی و کمالی، عباس، ۱۳۹۰، چالش‌های اقتصادی و اجتماعی اسکان غیررسمی برای مدیریت شهری (مطالعه موردی: شهر بندرعباس)، نشریه شهرسازی و معماری هفت شهر، دوره ۳، شماره ۳۷ و ۳۸، پاییز، صفحات ۷۳-۵۷
- برک پور، ناصر، و ایرج اسدی، ۱۳۸۸، مدیریت و حکمروایی شهری. تهران، دانشگاه هنر، معاونت پژوهشی پور موسوی، سید موسی؛ فیروز پور، آرمین؛ دارانی، مسعود، ۱۳۹۱، نقش جامعه‌ی محلی در بهبود عملکرد نظام مدیریت بحران، فصلنامه‌ی دانش‌پیشگیری و مدیریت بحران، دوره‌ی دوم، شماره‌ی ۱
- پیری، عیسی و بختیاری، افسانه، ۱۳۹۵، ارزیابی عملکرد شوراهای اسلامی شهر در مدیریت شهری، دوره چهارم شوراهای اسلامی (نمونه موردی: ابهر)، فصلنامه پژوهش‌های نوین علوم جغرافیایی، معماری و شهرسازی، سال اول، شماره سوم، زمستان، ۸۹-۷۳
- تقوایی، مسعود و باقری، کیوان، ۱۳۹۵، برنامه‌ریزی راهبردی مدیریت بحران زلزله در بافت‌های فرسوده شهری (مطالعه موردی بافت فرسوده شهرسندج)، فصلنامه دانش‌پیشگیری و مدیریت بحران، دوره ششم، شماره چهارم، زمستان، صفحات ۳۵۷-۳۴۴

- حمدی، کریم و امیر انتخابی، شهرام، ۱۳۸۹، کلان شهر تهران بزرگ و چالش های مدیریت شهری، فصلنامه جغرافیایی سرزمین، علمی - پژوهشی، سال هفتم، شماره ۲۶، تابستان، صفحات ۱۳-۱
- حسین زاده، نعمت، غفاری، یونس، پناهی، مریم، عمادی، پیام و بیات، غلامر رضا، ۱۳۹۹، ارزیابی حکمروایی خوب شهری در عملکرد مدیریت شهر اسلامشهر با استفاده از مدل راهبردی *SWOT*، جغرافیا و روابط انسانی، دوره ۲، شماره ۴، پیاپی ۸، بهار، صفحات ۲۰۳-۱۸۵
- خاتم، سعید، احمدی، سید عباس، ویسی، هادی و واثق، محمود، ۱۳۹۹، شناسایی و تحلیل چالش های مدیریت سیاسی فضا در کلانشهر تهران با رویکرد داده بنیاد، دو فصلنامه جغرافیای اجتماعی شهری، شماره ۸، سال اول، صفحات ۲۴۱-۲۲۱
- دین پرست، ساجده و پشایی، پارسا، ۱۴۰۰، نقش مشارکت محلی در مدیریت بحران با تاکید بر آتش سوزی جنگل های ارسباران (مورد مطالعه: روستاهای شهرستان کلیبر)، جغرافیا و روابط انسانی، دوره ۳، شماره ۴، بهار، صص ۵۱۰-۴۹۶
- ذوعلم، علی، ۱۳۹۳، تاملی در مفهوم چالش، واژه چالش در ادبیات اجتماعی - فرهنگی ایران، ماهنامه اندیشه و تاریخ سیاسی ایران معاصر، سال چهارم شماره ۳۶، شهریور، صفحات ۳۷-۳۴
- رضایی اسحق وندی، ساره و فتحی، علی، ۱۳۹۹، سنجش و رتبه بندی چالش های پیش روی مدیریت شهری مطالعه موردی: شهر کرمانشاه، مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه ای، دوره ۱، شماره ۱، شماره پیاپی ۱ پاییز، صفحات ۱۱۴-۹۷
- زبردست، اسفندیار و میرزایی، محمد رضا، ۱۳۹۹، شناسایی و رتبه بندی چالش های مدیریت نوسازی شهری منطقه ۱۰ شهرداری تهران، فصلنامه علمی اقتصاد و مدیریت شهری، شماره ۲، پیاپی ۳۰، سال هشتم، صفحات ۱۲۷-۱۰۵
- سعیدنیا، احمد، ۱۳۸۲، کتاب سبز شهرداری، جلد یازدهم؛ مدیریت شهری، تهران: انتشارات سازمان شهرداریهای کشور
- سعید نیا، احمد، ۱۳۷۹، مدیریت شهری، سازمان شهرداریهای کشور، جلد یازدهم، تهران
- سوادکوهی فر، ساسان، ۱۳۸۶، مبانی مدیریت پروژه های عمرانی، شهری و بحران ویژه مدیران، متخصصین و دانشجویان رشته های مهندسی (عمران، معماری و شهرسازی) تهران، انتشارات دانشگاه امام حسین.
- شکوئی، حسین، ۱۳۸۷، دیدگاه های نو در جغرافیای شهری، چاپ یازدهم، تهران، انتشارات سمت
- شیعه، اسماعیل، ۱۳۸۲، لزوم تحول مدیریت شهری در ایران، مجله جغرافیا و توسعه، بهار و تابستان، صفحات ۶۲-۳۷
- صرافی، مظفر، ۱۳۷۹، مفهوم، مبانی و چالش های مدیریت شهری، فصلنامه مدیریت شهری شماره ۲، تهران، انتشارات سازمان شهرداریها
- عبدالهی، مجید، ۱۳۸۳، مدیریت بحران در نواحی شهری، انتشارات سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور.
- عزیزپور، ملکه، زنگی آبادی، علی، اسماعیلیان، زهرا، ۱۳۹۰، اولویت بندی عوامل مؤثر در مدیریت بحران شهری در برابر بلایای طبیعی (مطالعه موردی: سازمان های مرتبط با بحران شهر اصفهان، مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، سال ۲۲، شماره ۴۳

عنبری، موسی، ۱۳۸۳، ارزیابی رویکردهای نظری در مدیریت امداد فاجعه در ایران، مجموعه مقالات اولین همایش علمی تحقیقی مدیریت امداد و نجات سوم و چهارم اسفند ۱۳۸۱، مؤسسه ی آموزش عالی علمی کاربردی هلال ایران وابسته به جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران.

قهرمانی، علی اکبر، قدرت آبادی، لیلا، ۱۳۹۱، نقش سیستم های اطلاعات جغرافیایی در تحلیل خطر و خطرپذیری سوانح و بلایای طبیعی نواحی ۳ و ۶ شهرداری تهران، فصلنامه دانش پیشگیری و مدیریت بحران، دوره دوم، شماره چهارم

کماسی، حسین و حسینی، سید علی، ۱۳۹۳، تبیین رابطه بین عملکرد مدیریت شهری و سرمایه اجتماعی شهروندان (مطالعه موردی: محله ولیعصر شمالی)، مجله علمی- پژوهشی برنامه ریزی فضایی (جغرافیا) سال چهارم، شماره سوم، پیاپی ۴۱، پاییز، صفحات ۱۵۶-۱۳۵

ملکی، سعید، آروین، محمود و بذافکن، شهرام، ۱۳۹۷، بررسی نقش الگوی حکمروایی خوب شهری در تحقق شهر تاب آور (مطالعه موردی: شهر اهواز)، فصلنامه دانش شهرسازی، دوره ۲، شماره ۴، صفحه ۱۸-۱

یغفوری، حسین و رفیعیان، سجاد، ۱۳۹۴، بررسی عملکرد مدیریت شهری در رابطه با مشارکت شهروندان در امور شهری (مورد شهر فسا)، مطالعات و پژوهش های شهری و منطقه ای، سال هفتم، شماره بیست و هفتم، زمستان، صفحات ۸۱-۱۰۰

Jacques, T. (2007). Issue management and crisis management: An integrated, non-linear. relational construct Original Research Article Public Relations Review, 32 (2).

Maritz, S., Mason, N., Koch, B., Ackerman, T., Cassidy, J., Belonged, D. (2008). Corporate crisis management: Managing a major crisis in a chemical facility. Journal of Hazardous Materials, 159 (1).

Rakodi, C. (2001). Forget planning, put politics first? Priorities for urban management in developing countries, Journal of JAG, Volume. 3.

Roberts, J. (1988) Decision – making During International crisis. Landon the Macmillan Press.